

Ο τρύγος

ΠΟΡΤΑΡΙΑ 2001

“Ο τρύγος” είναι το πρώτο σχέδιο διαθεματικής προσέγγισης που υλοποιείται για το σχολικό έτος 2001 - 02 στο Σχολείο μας.

Η επιλογή του θέματος έγινε μετά από την πρώτη συνάντηση με τον Σχολικό Σύμβουλο της 5ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας κ. Γ. Κουρεμένο και την Ημερίδα για το Ολοήμερο Σχολείο (Αθήνα 21/9/01) σε συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων όπου εξετάστηκαν οι νέες παιδαγωγικές τάσεις.

Σ' αυτό το σχέδιο εμπλέχθηκαν η Β' & Γ' τάξη για το διήμερο 27 & 28 Σεπτεμβρίου 2001, ενώ ευκαιριακά στις δράσεις συμμετείχε το σύνολο των τάξεων. Το θέμα επιλέχθηκε με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τα ερεθίσματα που είχαν αρκετά από αυτά καθώς συμμετέχουν στη διαδικασία του τρύγου στο σπίτι τους ή στη γειτονιά τους.

Η ομάδα εργασίας καθώς και η ομάδα που επιμελήθηκε το υλικό συγκέντρωσαν, αξιολόγησαν και οργάνωσαν το υλικό και τις δραστηριότητες. Οι μαθητές συμμετείχαν στην συγκέντρωση του υλικού και στις δραστηριότητες με ξεχωριστή διάθεση και δημιουργικότητα. Η τελική αξιολόγηση έδειξε ότι οι στόχοι που έθεσε η ομάδα εργασίας επιτεύχθηκαν με τον καλύτερο τρόπο.

Στην οργάνωση του υλικού έγινε χρήση των νέων τεχνολογιών καθώς το υλικό προβλήθηκε και εκδόθηκε.

Η εξέλιξη του σχεδίου πραγματοποιήθηκε μέσα σε ευχάριστο κλίμα, με συμμετοχή όλων των μαθητών στις δραστηριότητες που οδήγησαν στη δημιουργία γιορτινής ατμόσφαιρας.

Ηρακλής Καραγιάννης
Διευθυντής του Πιλοτικού Ολοήμερου
Δημοτικού Σχολείου Πορταριάς “Ν. Τσοποτός”

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Ο Τρύγος

ΤΑΞΗ: Β

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ημέρες

ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

Γλώσσα:

“**Τσιριτρό**” σελίδες 20 21 β' τεύχος,

“**Το αμπέλι**” από το “**Εμείς και ο κόσμος**” στη σελίδα 117.

Μαθηματικά: **Αντιστοιχίσεις συνόλων** στη σελίδα 23 - 28

Εμείς και ο κόσμος: “**Το αμπέλι**” στη σελίδα 117

“**Προϊόντα φυτώ**” σελίδες 110 - 111

“**Καλλιεργητές**” σελίδα 116

Λαϊκή παράδοση : **Ήθη και έθιμα του τρύγου.**

Μουσικοκινητική : “**Η μέρα του τρύγου.**”

Εικαστικά : “**Ο τρύγος.**”

Θεατρικό παιχνίδι : “**Τρύγος - Σπουργίτες & Τρυγητές**”

ΣΚΟΠΟΣ:

Οι μαθητές μέσα από τη βιωματική μάθηση να κατανοήσουν παραγωγικές διαδικασίες του τόπου τους. Να ενεργοποιηθούν δημιουργικά μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες και να αναπτύξουν αντίστοιχες ψυχοκινητικές δραστηριότητες και μέσα από το γενικό κλίμα να δημιουργήσουν συναισθηματικές δεξιότητες.

ΣΤΟΧΟΙ - ΔΡΑΣΕΙΣ:

ΓΛΩΣΣΑ:

“**Τσιριτρό**” σελίδες 20 21 τεύχος β'.

Αφήγηση του ποιήματος.

Δημιουργία οικογενειών λέξεων. Λέξεις : **τρύγος, μούστος.**

Ανακάλυψη λέξεων που χαρακτηρίζουν τον τρύγο και το μούστο.

Επισήμανση λέξεων με δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα.

Μελέτη της δομής του ποιήματος.

Εκμάθηση του ποιήματος.

“**Το αμπέλι**” από το “**Εμείς και ο κόσμος**” στη σελίδα 117

Απόδοση του ποιήματος.

Μελέτη της δομής του ποιήματος.

Δημιουργία οικογενειών λέξεων: **αμπέλι, σταφύλι, οίνος, κρασί, κλαδεύω.**

Επισήμανση μονοσύλλαβων, δισύλλαβων, κλπ λέξεων.

Παροιμίες για το αμπέλι και τον τρύγο.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ:

Αντιστοιχίες, περισσότερα - λιγότερα, τόσα...όσα
με αντικείμενα που σχετίζονται με το αμπέλι, το κρασί.

ΕΜΕΙΣ ΚΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ:

Προϊόντα φυτών σελίδες 110 - 111

Καλλιεργητές σελίδα 116

ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ:

Η επίτευξη των σκοπών της μουσικοκινητικής μέσω της προσέγγισης του παραδοσιακού τρύγου.

ΔΡΑΣΗ : Λόγος (απαγγελία τραγούδι), κρουστά, κίνηση, μιμητική κίνηση χορός.

ΜΟΥΣΙΚΗ:

Να γνωρίσουν τραγούδια του τρύγου.(**Μπαίνω μες στ' αμπέλι, δημοτικό τραγούδι**)

Να ταυτιστούν με τη χαρά των τρυγητών.(**Τσιριτρό, ποίημα**)

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ:

Να γνωρίσουν το επάγγελμα του τρυγητή και την εξελιξή του μέσα στο χρόνο.

Να ανακαλύψουν τα σύνεργα που χρησιμοποιούσαν για τον τρύγο.

Κατανόηση παραγωγής προϊόντων από το αμπέλι (σταφίδα, μούστο, κρασί, μουσταλευριά, πετιμέζι.)

Να ερευνήσουν για τα ήθη και έθιμα του τρύγου.

Διήγηση παράδοσης :

" Οι δώδεκα μήνες και το βαρέλι τους" (από την συλλογή Δ. Λουκάτου)

Εργασίες που απαιτούνται για την καλλιέργεια ενός αμπελιού.

Ο Τρύγος στο χθες και στο σήμερα.

Παροιμίες:

Του Σταυρού σταύρωνε και δένε.

Τον Τρυγητή του αμπελουργού πάνε χαλάλι οι κόποι.

Τον Σεπτέμβρη τα σταφύλια τον Οκτώβρη τα κουδούνια.

(Οι μήνες στην αγροτική και ποιμενική ζωή του λαού μας, Βασίλη Λαμνιάτου)

Ποιήματα: Του Τρύγου,(Δημοτικά Τραγούδια, Μαρία Μιχαήλ Δέδε)

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ:

Ο τρύγος μέσα από την τέχνη.(*Επτά Ημέρες - Καθημερινή*)

Δημιουργία ατομικών και ομαδικών εικαστικών εργασιών.

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ :

Ομαδοποίηση των παιδιών

Δραματοποίηση της διαδικασίας του τρύγου.(**Τσιριτρό, ποίημα**)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Παρασκευή Μούστου.

Τα παιδιά θα πατήσουν σταφύλια, θα συγκεντρώσουν το μούστο σε ένα μεγάλο δοχείο

Θα κόψουν τον μούστο με στάχτη, όταν " καθίσει " η στάχτη θα πάρουν τον μούστο για την παρασκευή μουσταλευριάς

Άλλες δραστηριότητες

Αναπαράσταση της διαδικασίας του τρύγου.

Να βρούν παροιμίες, τραγούδια για το αμπέλι και τον τρύγο.

Κατασκευή σταφυλιού με καπάκια, βάλνιμο, σχεδιασμός των φύλλων.

Να γράψουν ένα δικό τους ποιηματάκ γύρω από τον τρύγο.

ΥΛΙΚΑ:

Λεκάνη, Σταφύλια, Αλεύρι, Στάχτη, Κανέλα, Καρύδια, Μούστο, Καπάκια, Ψάθινα καπέλα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Για την αξιολόγηση των γνωστικών περιοχών & των δραστηριοτήτων δημιουργήθηκαν φύλλα αξιολόγησης ατομικά.

Παράλληλα κατασκευάστηκε βιβλίο ομαδικό δραστηριοτήτων όπου ενσωματώθηκαν εργασίες, ομαδικές και ατομικές, κείμενα, ζωγραφίες, φωτογραφίες κλπ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

Φύλλα Εργασιών Γλώσσας & Μαθηματικών
Παρουσίαση σε Power Point της ενότητας “Ο τρύγος στην Τέχνη”
Βιντεοταινία με καταγραφή της διαδικασίας του πατήματος των σταφυλιών
Φύλλα Αξιολόγησης
Φωτογραφικό Υλικό
Πόστερ δραστηριοτήτων
Συνοδευτικό έντυπο του θέματος

ΘΕΜΑ: Ο Τρύγος

ΤΑΞΗ: Γ'

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ημέρες

ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

ΓΛΩΣΣΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ - ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ :

Ο ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

Το κείμενο μας παρουσιάζει έναν ερμηνευτικό μύθο , τον μύθο του κρασιού με το θεό Διόνυσο . Η σατυρική διάθεση που διαρρέει το κείμενο είναι δεμένη με το περιεχόμενό του και του δίνει μια αμεσότητα . Η παραλλαγή που έχουμε εδώ είναι η αρχαιότερη και ίσως η αυθεντικότερη . Τα παιδιά ίσως γνωρίζουν το μύθο και με άλλα ζώα .

ΣΤΟΧΟΙ :

Α) Τα παιδιά να γνωρίσουν το μύθο του Διόνυσου με το αμπέλι και να κατανοήσουν τη βαθιά και μακραίωνη σχέση των Ελλήνων με το κρασί και το αμπέλι . Να αισθανθούν ότι είναι θείο δώρο .

Β) Τα παιδιά να καταλάβουν τις ευεργετικές ιδιότητες του κρασιού μαζί με τις άσχημες συνέπειες της υπερκατανάλωσης

Γ) Γραμματικό φαινόμενο που επεξεργαζόμαστε, τα ουδέτερα ουσιαστικά , η κατάληξη σε (ι) και οι εξαιρέσεις του. Στόχος μέσα από τις ασκήσεις 1,2 , να γνωρίσουν τα παραπάνω .

Δ) Η άσκηση 4, που θα γίνει στο σπίτι, έχει στόχο, τα παιδιά να ῥθουν σε επαφή με τη λαϊκή παράδοση και την καθημερινή ζωή του τόπου που σχετίζεται με το αμπέλι και το κρασί .

Με το τέλος της επεξεργασίας του κειμένου ,συνεχίζουμε με την διδασκαλία του τραγουδιού **“ΤΣΙΡΙΤΡΟ”** , με την βοήθεια της δασκάλας της **Μουσικής** , τα παιδιά τραγουδούν και μιμούνται τα σπουργίτια. Μέσα από την χαρά και την ευεξία παίρνουμε αφορμή να προχωρήσουμε στην **Ιστορία** και να μιλήσουμε για τον Διόνυσο .

Στην συνέχεια τα παιδιά πατάνε τα σταφύλια .

Την δεύτερη ημέρα θα ασχοληθούμε στην γλώσσα με το κείμενο **“ΠΟΙΟΣ ΠΡΩΤΟΔΙΑΞΕ ΤΟ ΚΛΑΔΕΜΑ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΙΟΥ”**, για να συνεχίσουμε στην **Λαϊκή Παράδοση** με :

1 . μύθοι για το όνομα του αμπελιού , του σταφυλιού και του κρασιού.

2 . εργασίες που απαιτούνται για τη καλλιέργεια ενός αμπελιού .

3. ο τρύγος στο παρελθόν.

4 ο τρύγος σήμερα .

5 . δημοτικό τραγούδι **“ΤΟΥ ΤΡΥΓΟΥ”** .

Στόχος μας ,μέσα από την διαθεματική προσέγγιση ,τα παιδιά να γνωρίσουν την εξέλιξη ή εξαφάνιση ορισμένων επαγγελματιών καθώς και τα ήθη και έθιμα του τόπου που είναι συνυφασμένα μ' αυτά .

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Από το υλικό που συλλέχθηκε)

Παραδοσιακές συνταγές με τον μούστο

Μουστοκούλουρα:

Υλικά: 2 κούπες λάδι, 2 κούπες πετιμέζι, 1 φλυτζάνι κονιάκ, 1 κούπα “αλυσίβα”, 1 κουταλιά σουπας κανελογαρύφαλλα, 1 κουταλιά γλυκού σόδα, αλεύρι όσο πάρει.

Εκτέλεση: Ανακατεύουμε όλα τα υλικά και πλάθουμε κουλούρια σε διάφορα σχέδια. Μετά τα ψηνουμε σε μέτριο φούρνο.

Πετιμέζι:

Υλικά: 4 κιλά, ½ φλυτζάνι “αλυσίβα” δεμένη σε “τουλπάνι”

Εκτέλεση: Βάζουμε το μούστο και την “αλυσίβα” μέσα σε κατσαρόλα να βράσει. Εμείς Συνεχώς το ξαφρίζουμε. Αφού πήξει σαν μέλι το κατεβάζουμε από τη φωτιά.

Όταν κρυώσει το βάζουμε σε καθαρά βαζάκια. Παλιότερα το χρησιμοποιούσαν αντί για μέλι.

Ρετσέλια:

Υλικά: καρύδια, κολοκύθι, μουσταλευριά

Εκτέλεση:

1. Περνάμε τα καρύδια σε μια κλωστή. Υστερα τα βουτάμε σε μουσταλευριά που βράζει. Τα βγάζουμε και τα αφήνουμε να στεγνώσουν.
2. Κόβουμε κολοκύθια σε φέτες και τα βάζουμε σε ασβεστόνερο για 24 ώρες. Τα πλένουμε πολύ καλά. Τα περνάμε σε κλωστή και τα βουτάμε σε μούστο που βράζει ώσπου να πήξουν. Τα βγάζουμε να κρυώσουν κι είναι έτοιμα.

* αλυσίβα: η στάχτη

* τουλπάνι: η γάζα που χρησιμοποιείται για στράγγισμα

Εργαλεία του τρύγου από το Οινοποιείο της Νέας Αγχιάλου

ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ:

1. Ενότητα:

Αναφορά σε παροιμίες σχετικές με το Σεπτέμβρη (μήνα του τρύγου) και ρυθμική επεξεργασία αυτών.

*** Το τραγούδι με τον τρύγο, το Δεκέμβρη παραμύθι.**

*** Αν ίσως βρέξει ο τρυγητής, χαρά στον Τυροκόμο.**

Αυτοσχέδιο τραγούδι με κίνηση

(γραμμένο και προσαρμοσμένο από τη Β. Φουντούλη)

Μήνας Σεπτέμβρης έφτασε

ΟΜΑΔΑ Α : απαγγελία και κίνηση υπόκλισης

Και η δουλειά αρχίζει

ΟΜΑΔΑ Β : κίνηση κόπωσης

Τραγούδια όμορφα ηχούν

ΟΜΑΔΑ Γ:κίνηση με χέρια στο στόμα.

Κι ο τρύγος....

ΟΜΑΔΑ Δ :κίνηση και δείχνουν με 2 χέρια.

ΠΑΝΗΓΥΡΙ !

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ:κίνηση και 2 χέρια ψηλά.

** Αυτοσχέδιο λογοπαίγνιο με αφορμή τις παραδοσιακές ονομασίες του Σεπτέμβρη (γραμμένο για τη τάξη Β από τη Β. Φουντούλη)

Σεπτέμβρη με βαφτίσανε (κίνηση ακολουθεί ρυθμικό μοτίβο με τύμπανα)

Μα Τρυγητή με λένε (κίνηση ντέφια χτύπημα)

Αλλού με λεν Τρυγομηνά (κίνηση καστανιέτες)

Στην Ήπειρο και Πετμεζά (κίνηση ντέφια κούνημα)

2 Ενότητα

Μουσικοκινητική αναπαράσταση της διαδικασίας του τρύγου.

ΒΗΜΑΤΑ

Κάθε παιδί χωρικός καταφθάνει μ ένα κρουστό όργανο στα χέρια και χαιρετάει τα υπόλοιπα παιδιά της παρέας με λόγο, υπόκλιση...

Όταν μαζευτούν όλοι τραγουδούν ή απαγγέλουν με συνοδεία ηχητικών κινήσεων του σώματος ή κρουστών το προηγούμενο τραγούδι του τρύγου.

Με θόρυβο και φώνες ξεκινούν το σούρουπο για τα αμπέλια, παίρνοντας μαζί και όργανα.

Ενώ τραγουδούν ως το πρωί κάποια στιγμή τους παίρνει ο ύπνος.

Το χάραμα ξυπνούν και ρίχνονται στη δουλειά (τρύγος...)

Πετούν τα σταφύλια στα κοφίνια (στα αναποδογυρισμένα τύμπανα)

Τα κουβαλούν στο πατητήρι. (στεφάνια σκορπισμένα....)

Πατούν και χορεύουν με συνοδεία κρουστών ή ηχογραφημένης μουσικής.

Το βράδυ η πομπή των τρυγητάδων επιστρέφει στο σπίτι (χαλάρωση).

Ο ΤΡΥΓΟΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Το υλικό προέρχεται από το ένθετο Επτά Ημέρες της εφημερίδας “Καθημερινή”

Ο τρύγος στο Σχολείο μας

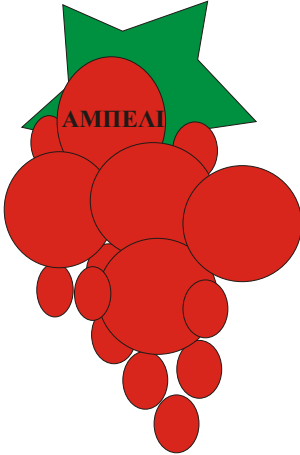
Πατώντας τα σταφύλια για παρασκευή μούστου & μουσταλευριάς στην κουζίνα του Σχολείου μας

Ο ΤΡΥΓΟΣ

Φύλλο αξιολόγησης

Β' τάξη 28/9/01

Φτιάχνω την οικογένεια του αμπελιού

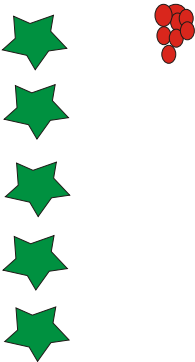
Βάζω σε σειρά το ταξίδι του σταφυλιού

βαρέλι - αμπέλι - πατητήρι

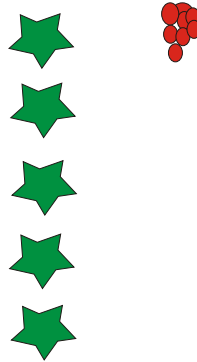
Βάζω σε σειρά το ταξίδι του σταφυλιού

κρασί - τσαμπί ή σταφύλι - μούστος

Ζωγραφίζω δύο τσαμπιά λιγότερα
από τα αμπελόφυλλα

Ζωγραφίζω δύο τσαμπιά περισσότερα
από τα αμπελόφυλλα

Γράφω τις εντυπώσεις μου από το πάτημα των σταφυλιών στο σχολείο. Χρησιμοποιώ τις λέξεις: **σταφύλι, τσαμπί, ρώγα, πάτημα, μούστος, μουσταλευριά.**

©

6/Θ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ
“Ν. ΤΣΟΠΟΤΟΣ”

370.10 ΠΟΡΤΑΡΙΑ
ΤΗΛ. 0428 99440
E-mail: sxoleio-portarias@argo.net.gr

Σχέδιο διαθεματικής διδασκαλίας
Ομάδα εργασίας: Ελένη Χατζηγιάννη, Στέφανος Πίος, Βασιλική Φουντούλη,
Ηρακλής Καραγιάννης, Παρασκευή Καραϊσκού, Ευθυμία Βραχνιά, Νίκος
Μηλιώκας, Βασίλης Μαστέλλος, Μαρία Κορδάτου

Επιμέλεια - Ηλεκτρονική Επεξεργασία: Ηρακλής Καραγιάννης,

